

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Кафедра публічного управління та адміністрування

КВІТКЕВИЧ РУСЛАНИ БОРИСІВНИ

ТЕМА РОБОТИ

**МЕХАНІЗМИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ НАРОДОВЛАДДЯ:
ВИТОКИ ТА СЬОГОДЕННЯ**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи за другим рівнем вищої освіти (магістр)

Миколаїв – 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Актуальність теми дослідження.

Феномен майданів, а потім зміни в управлінні Українською державою окреслили європейський та євроатлантичний курс, який зафіксований в Конституції України.

Виходячи із беззаперечності даної проблематики авторка магістерської роботи вирішила проаналізувати витoki та розвиток українського народовладдя в різні історичні етапи. Мова буде вестись про особливості положень, категорій, тверджень, тенденцій та принципів народовладних процесів на обширній українській території, де споконвічно проживали як українці, так і чисельні різнопланові етноси та групи.

В дослідженні відображені і сьогоденні державотворчі процеси та об'єктивно висвітлено суть сучасної децентралізації публічної влади і доцільність розроблення нової концепції місцевого самоврядування.

Отже метою представленого магістерського дослідження є комплексне висвітлення механізмів впровадження витоків та сучасного функціонування в Україні народовладдя. Для досягнення якісного викладу матеріалу передбачено виконання наступних завдань:

1. Визначений стан наукової розробки проблеми та обґрунтований історіософські та теоретико-методологічних і концептуальні засад дослідження
2. З'ясована управлінська специфіка та «еволюціонування» українського народовладдя в період входження українських земель до Австро-Угорщини, Російської імперії та інших держав.
3. Розкрита суть конституційного відродження українського народовладдя після проголошення незалежності України.
4. Узагальнений міжнародний досвід запровадження управлінської моделі та дослідження його вивчення з метою імплементації в сучасній Україні.

5. Розкрита сутність впровадження децентралізації влади в Україні та механізми взаємозв'язків децентралізації влади із здійсненням сучасного реформування місцевого самоврядування.

6. Узагальнені думки вчених і практиків відносно дискурсу щодо доцільності трансформації сучасної концепції місцевого самоврядування.

7. Сформульовані висновки та рекомендації і окреслені напрямки подальших досліджень з даної проблематики.

Об'єкт дослідження. Витоки та сьогоденний розвиток українського народовладдя.

Предмет дослідження. Механізми впровадження народовладних форм як в період зародження «еволюціонування» та сьогодення.

Методи дослідження. Комплекс як загальнонаукових, так і спеціальних методів, які забезпечують проведення цілісного та ґрунтового аналізування окресленого процесу.

Наукова новизна одержаних результатів. Робота є одних із перших вивчення, в якому прослідковуються системи наукового дослідження появи на українських землях народовладдя його «еволюціонування» та сучасне існування після проголошення незалежності.

Удосконалена сутність взаємозв'язків сучасної децентралізації влади і реформування концепції місцевого самоврядування.

Апробація дослідження та зміст децентралізації публічної влади та адміністрування, а також суть сучасного реформування місцевого самоврядування обговорювалися на практичних заняттях та засіданнях кафедри, а також під час роботи на засідання Всеукраїнської наукової конференції «Могилянські читання - 2021».

Структура роботи.

Структура магістерської роботи відповідає сформульованій мети та окресленим завданням і складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку

використаної літератури. Загальний об'єм роботи складає 101 сторінок із них у списку літератури міститься 118 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано вибір теми та її актуальність, визначено предмет та об'єкт дослідження, методологічну основу, мету та завдання, сформульовано наукову новизну, практичне значення отриманих результатів та особистий внесок дисертанта в розробку проблеми.

У розділі 1 «Історіософія та теоретико – методологічні засади, дослідження» окреслені внесок вчених та практиків у вивчення суті народовладдя та висвітлено основні положення та категорії українського народовладдя.

У підрозділі 1.1. Внесок вітчизняних та зарубіжних дослідників в розроблення витоків українського народовладдя вказана на сьогодні важливий внесок щодо уточнення парадигм витоків та подальшої діяльності органів українського народовладдя, місцевого самоврядування вносять представники Національної академії державного управління (НАДУ) при Президентові України. Особливу активність виявляють в уточненні різних аспектів соціальної детермінації з усіма притаманними їй властивостями і трансформаціями в контексті формування нових управлінських рис вносять фахівці Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування. Про свої наукові здобутки вони щорічно звітують на Всеукраїнських науково - практичних конференціях з міжнародною участю. Серед цілого ряду подібних заходів можна виділити як виступи, так і матеріали, які були опубліковані у 2014 р. під назвою «Місьцеве самоврядування основа сталого розвитку України». Матеріали щорічної Всеукраїнської науково практичної конференції за міжнародною участю у двох томах, (Київ, 16 травня 2014 р.). За науковою редакцією Ю. Ковбасюка, К. Ващенко, С. Загороднюка.

Взагалі проблеми історії та сьогодення публічного самоврядування крім заявлених дослідників аналізували В. Толкованов, Ю. Сурмін, М. Білинська,

А. Попок, В. Гошовська, Л. Белова, М. Іжа, М. Серьогін, С. Романюк, А. Семенченко, С. Телешун, О. Амосов, А. Ліпечев, С. Попов, О. Рудік, Бобров, В. Вакуленко, Р. Войтович, С. Дубенко, Ю. Іванченко, В. Князев, В. Козюра, А. Косенко, А. Михненко, І. Плотницька, Н. Протасова, А. Рачинський, В. Ребкало, І. Рожкова, В. Розпутенко, В. Трощинський, в. Шульга, С. Хаджирадєва.

Названі проблеми народовладдя досліджувалися також А. Коваленком, М. Корнієнком, В. Кравченком, О. Лазором, м. Орхізом, В. Погорілком, М. Пухтинським і О. Сущинським. У політичному контексті місцеве самоврядування аналізували В. Борденюк, І. Дробот, В. Ковальчук, С. Рябова, С. Саханенко, В. Шарий та ін., його управлінський аспект В. Авер'янов, П. Ворона, В. Куйбіда, Р. Плющ, П. Покатаєв, Ю. Шаров. Територіальний розвиток та механізми управління містом розглядали В. Бабаєв, О. Бобровська, В. Вакуленко, О. Васильєва, І. Дегтярьова, О. Ігнатенко, Т. Кравченко, в. Мамонова, Ю. Молодожен, В. Наконечний, М. Орлатий, В. Удовиченко.

Аналізом особливостей реформування місцевого самоврядування в Україні займалися також такі фахівці як Д. Белов, Ю. Васютін, П. Ворона, Т. Гладка, В. Гройсман, В. Журавський, Н. Камінська, І. Костенко, О. Кутафін, В. Маклаков, Х. Приходько, В. Роман, М. Силенко, О. Скрипнюк, В. Тertiшник, І. Цурканов.

Проблеми місцевого самоврядування та децентралізації влади були предметом досліджень і у М. Баймуратова, О. Батанова, Ю. Бальція, Ю. Бойко, В. Борденюка, О. Вознюк, Г. Возняк, Р. Гринюка, П. Гураля, В. Кампо, М. Корнієнка, П. Любченка, Ю. Набатової, М. Орзіха, В. Погорілка, О. Прієшкіної, Н. Слободянюк, Ю. Тодики, О. Фрицького, Ю. Шемшученка, П. Чернописького.

Останнім часом активізували доробки про особливості формування місцевого самоврядування в Україні і такі фахівці як І. Лопушинський, та А. Некряч.

Не залишалася поза увагою різнопланова діяльність місцевого самоврядування і в ході досліджень і фахівців Інституту державного управління

ЧНУ ім. Петра Могили як В. Андріяш, В. Беглиці, О. Євтушенка, В. Ємельянова, В. Єнтіна, Т. Луцагіної, Ю. Палагнюк, С. Сороки, С. Тимофієва, О. Штирьова, А. Шульги, Д. Сая, В. Стоян та інших. Взагалі ще до старту децентралізації влади в Україні проблеми доцільності модернізації місцевого самоврядування було висвітлено у вісімнадцятьох дисертаціях на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління. А в цілому, в Україні даній проблемі присвятили свої доробки понад сімдесят науковців, серед яких майже сорок докторів з різних галузей знань.

А тепер доцільно ще раз висловити вдячність науковцям НАДУ при Президентові України, які підготували у 2014 р. наукову доповідь про сучасний стан та основні напрями модернізації місцевого самоврядування в Україні, вони опублікували цей документ під керівництвом професора Ю. Ковбасюка, в умовах анексії Російською Федерацією Криму та бойових дій на Донбасі. Втім, вперше в Україні був представлений системний огляд стану проблем і напрямів в діяльності місцевого самоврядування та шляхи модернізації народовладдя в контексті державно-управлінських реформ і їм вдалося вперше представити досвід Європейського Союзу, а також сформулювати ряд практичних рекомендацій щодо його імplementування в Україні.

Взагалі в названій доповіді чітко сформульовані роз'яснення та зміст таких термінів як: «адміністративна реформа», «адміністративно-територіальний устрій», «місцеві вибори», «виборча компанія», «виборча система», «європейське самоврядування», «міжмуніципальне співробітництво», «місцева державна адміністрація», «місцевий бюджет»; «моделі державного управління», «публічне управління», «референдум» і багато інших дефініцій та понять, які сьогодні широко апробіруються іншими дослідниками, в тому числі використані авторкою представленої магістерської роботи.

Варто зазначити і те, що після оголошення політичного курсу на здійснення в Україні децентралізації влади уже було опубліковано декілька цікавих наукових доробок. І першою такою доробкою стала колективна монографія під загальною редакцією професора Р. Плюща, яка відразу після проголошеного курсу об'єднала фахівців з усієї України, де переконливо

доведена доцільність децентралізації влади та впровадження в Україні сучасної реформи системи місцевого самоврядування, а також сформульовані рекомендації відносно необхідності прийняття сучасної нормативно-правової бази та введення в дію нової бюджетної децентралізації, створення об'єднаних територіальних громад та здійснення територіального устрою шляхом укрупнення районів в кожному регіоні.

Відрядно те, що до написання цієї оригінальної праці був залучений і миколаївський дослідник, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування, доктор політичних наук, професор ЧНУ ім. Петра Могили О. Євтушенко. Йому було доручено підготувати Розділ 1. В ньому де вдалося висококваліфіковано і професійно висвітлити нюанси наукових підходів в ході досліджень місцевого самоврядування в умовах розпочатої децентралізації влади. Він також вдало проаналізував проблеми народовладдя на різних історичних державотворчих етапах в Україні та охарактеризував сучасний євроатлантичний стан в контексті переходу від адміністративно-командної до демократичної управлінської системи.

До речі й інші автори даної монографії теж підготували оригінальні дослідження, де помістили обґрунтовані спостереження та зробили слушні висновки і рекомендації. Зокрема це стосується професорів Г. Бови, П. Ворони, Н. Гончарук, І. Лопушинського, Ю. Молодожен, А. Некряч, О. Половцева, Н. Подгорної, С. Саханенка, С. Серьогіна та інших вчених і практиків.

Серед різнопланової серії фундаментальних наукових доробок можна виділити підготовлені рекомендації фахівців Національного інституту стратегічних досліджень (НІСД), які опублікували під редакцією Я.А. Жаліла, О.В. Шевченка, В.В. Романової розробку під назвою «Децентралізація влади порядок денний на середньо - строкову перспективу . Аналітична доповідь» .

У підрозділі 1.2. «Еволюціуючі» етапи народовладдя на українських землях у складі Австро – Угорщини, Російської імперії та інших іноземних володарів, можновладців аналізоване витоки зародження народовладного управління починаючи від управлінських засад стародавніх грецьких колоній потім часів Київської Русі, козацької епохи формування місцевого

самоврядування в Криму, в ході перебування українських земель у складі Австро - Угорської та Російської імперії. Значно відображено внесок різних етнічних груп у розвиток українського народовладдя різноманітні часи і епохи.

В кінці даного розділу зроблений Висновок про те, що наведений історичний екскурс відносно моделювання українського народовладдя свідчить про споконвічні управлінські традиції народу України і що ніякі домисли і фальсифікації не принизять його свідоме й багатовистрадене прагнення до незалежності, про що дуже переконливо неодноразово було заявлено в ході відзначення 30-річчя незалежності України 24 серпня 2021 року.

Другий розділ «Конституційне відродження народовладних управлінських основ після проголошення незалежності України» присвячена висвітленню управлінських змін після прийняття Декларації про державний суверенітет від 16 липня 1990 р., Акту проголошення незалежності та відповідних законодавчих актів уже у XXI столітті спрямованих на забезпечення правового місцевого самоврядування.

У підрозділі 2.1. «Завершення існування радянських управлінських норм і формування сучасної народовладної нормативно-правової бази наближеної до євроатлантичних стандартів». аналізується зміст прийнятих до 90-х роках ХХ століття та інших урядових рішень, спрямованих на докорінне реформування системи влади та її територіальних основи на всіх рівнях. Тут же обґрунтована доцільність здійснення децентралізації влади та розроблення нової концепції місцевого самоврядування.

У підрозділі 2.2. «Зарубіжні моделі державного управління та і необхідність творчого імплементування в Україні закордонного досвіду» наводяться принципи українських вчених, які досліджували типології впровадження різних моделей місцевого самоврядування у США, Канаді, Франції, Великобританії, Іспанії, Італії, Польщі і республік Балтії.

Творче вивчення та імплементування зарубіжного досвіду сприятиме в Україні більш якісному розробленню подальшої нормативно - правової бази, забезпечення ефективніше використовувати бюджетні кошти, чіткіше

розбудувати місцеву інфраструктуру, посилює економічне зростання на місцях та покращить показники боротьби з корупцією. Проте варто пам'ятати, що моделі яку можна було б на 100% імплементувати в Україні не існує по тій причині, що кожна країна має свої особливості здійснення реформ.

В той же час варто враховувати і твердження, які висловили М. Багмет, О. Штиршов, Я. Гаргун про те, що в ході впровадження зарубіжного досвіду завжди доцільно звернути увагу на такі факти як:

- утвердження принципу верховенства права і дотримання свободи слова;
- визначення гарантії місцевого самоврядування та проведення місцевих референдумів;
- надання рівного правового захисту усіх форм власності;
- чітке здійснення демократичного й ефективного виборчого законодавства;
- удосконалення процесу бюджетного процесу;
- наявність адекватних соціальних стандартів.

В розділі III «Децентралізація влади та розроблення нової концепції місцевого самоврядування - глобальні бренди сучасної України» доводиться, як нинішнє запровадження маркетингу поступово перетворюється на не тільки у брендинг територій, міст, районів.

Отже спочатку цей процес використати компанії, які забезпечували розвиток світових мод, пізніше сфери харчування (ресторанів), трансферних індустрій, а нині впровадження у сферу якісного запровадження матеріальних і нематеріальних ресурсів з метою чіткого і системного якісного забезпечення адміністративних та інших видів послуг для всіх членів об'єднаних територіальних громад (ОТГ).

У підрозділі 3.1. Сучасний територіальний брендинг в ході реалізації впровадження децентралізації влади в Україні та внесення трансформаційних змін під час розроблення нової концепції місцевого самоврядування наводяться висловлення фахівців про впроваджену децентралізацію влади яка стала новою

територіальною моделлю влади і формою повноважень і відповідальності на місцях.

Найбільш вдалим оцінюванням складностей вході здійснення сучасної децентралізації влади є твердження екс - голови Верховної Ради та Прем'єр-Міністра України В. Гройсмана, а також А. Лелеченка, О. Васильєва, В. Куйбіди та А. Ткачука.

Наводяться і роздуми автора магістерської роботи, які стосуються змін у всі сфери політичного і соціально-економічного українського життя, безумовно й розвитку народовладних засад.

З метою досягнення якісного брендінгу в ході реалізації децентралізації запроваджені розглянути таблиці, де вказані такі напрями:

- прийняття нової концепції реформи місцевого самоврядування;
- утворення дієспроможних об'єднаних ОТГ;
- здійснення фінансової децентралізації;
- завершення повноцінного впровадження в практику урядових рішень щодо ліквідації старих районів України;
- чіткого функціонування нових 136 районів і розмежування повноважень і ресурсів між районними громадами на місцях;
- запровадження на місцях ефективного інвестування та повсюдного введення бюджетної програми «Електронне урядування у сфері розвитку громад та територій України».

Вирішення таких ключових завдань можна буде вважати брендovими досягненнями демократичної побудови українською держави і наближенням до європейських, світових стандартів та критеріїв.

Крім того у третьому розділі досліджено трансформація зміни в ході розроблення нової концепції місцевого самоврядування передбачається розгляд як і попереднього, так у такому форматі. Перш за все мова буде вестись про таблицю де будуть вказані причини, які викликали необхідність внесення змін до концепції функціонування органів місцевого самоврядування.

Вони зводяться до таких напрямів:

- доцільність зменшення кількості обласних органів управління;
- окреслення можливостей майбутньому оптимальної кількості існування на новій територіальній основі спроможних брендів територіальних громад;
- визначення такого адміністративно-територіального устрою України субрегіонального (районного) рівня як територіальною основою для функціонування районних органів державної влади;
- врахування відповідних засад і обставин щодо створення, ліквідації змін між адміністративно-територіальних одиниць та населених пунктів, тобто брендів територій відповідно до європейських та євроатлантичних стандартів.

Безперечно основна увага буде зосереджуватися на розгляді суті таблиці під назвою «Що представляє собою осучаснена концепція реформування місцевого самоврядування?»

Роз'яснення змісту цього змісту цього зводяться до розтлумачення таких критеріїв:

1. Формування конституційних засад місцевого самоврядування, ратифікованих Європейською Хартією місцевого самоврядування.
2. Окреслення матеріально - фінансових ресурсів які ефективно сприяють покращенню життєвих умов членів місцевих громад.
3. Передбачень стимулів і координувань ефективності суспільним розвитком членів відповідних територій, задоволення публічних послуг.
4. Передбачення співпраці членів громад з органами місцевого самоврядування на основі змінення рівня прямого народовладдя.
5. Розроблення методики зменшення надмірної централізації повноважень органів виконавчої влади в різних напрямках.

6. Відшукування фінансово – матеріальних ресурсів для підготовки реалізації нових прозорих і відкритих проектів з метою якісної доступності для задоволення потреб членів місцевих громад.

7. Забезпечення права членів громади на проведення місцевих референдумів.

Безперечно вирішення перерахованих завдань сприятиме ефективному розвитку брендингу територій, а саме брендингу органів місцевого самоврядування, що неминуче відобразиться на зростанні результативності регіональних інфраструктур і в цілому на більшу якісному наданню адміністративних, публічних, соціально-економічних та інших видів послуг членів ОТГ.

ВИСНОВКИ

У висновках представлені такі підсумки проведеного дослідження: аналіз наукової літератури та інших джерел свідчить про тривалий період існування про тривалий період існування місцевого самоврядування на українських історичних землях. Українське місцеве самоврядування має власну періодизацію, яку можна представити як: зародження, становлення й розвиток вітчизняних самоврядних форм місцевого самоврядування. Становлення національної системи місцевого самоврядування було заочно ускладнено тим, що довгий час українські землі не мали власної державності, а перебували в складі різних держав.

Дослідження основних категорій дозволяє стверджувати, що місцеве самоврядування - це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селищ, міст – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення у межах Конституції і законів України.

Як свідчать наукові узагальнення, а також результати практичних дій нинішня децентралізація влади являє собою передачу певного обсягу владних

повноважень компетентними суб'єктами управлінського впливу іншим одиницям, наділеним необхідними правами, обов'язками та ресурсами. Кінцевою метою такого перерозподілу управлінських функцій є можливість прийняття різних оптимальних управлінських рішень на державному, регіональному та місцевому рівнях.

В роботі аргументовано те, що децентралізація влади має ряд переваг, серед яких: створення передумов для успішного розвитку громадянського суспільства, отримання мешканцями територіальних громад практичного досвіду участі у демократичних змінах; більш ефективний розподіл бюджетних ресурсів з метою вирішення нагальних потреб територіальних громад; створення сприятливих умов для розвитку місцевого господарства; сприяння розвитку економіки регіону і стратегічному плануванню; забезпечення прозорості і гласності приймання рішень на місцях, підвищення якості надання послуг та їх максимальне наближення до споживачів; підвищення відповідальності місцевих органів за результати своєї діяльності.

Погодимось також із пропозицією науковців і державотворців та фахівців, проте, що поряд із позитивними аспектами децентралізації існують і певні недоліки, до яких відносять: ускладнення спроможності впливати на макроекономічну ситуацію на державному рівні; зниження скоординованості виконання делегованих повноважень; гальмування реалізації державних програм на фоні надання більшого значення місцевим політичним пріоритетам.

Що стосується місцевого самоврядування, то воно в Україні відображає історію і традиції українського народовладдя, рівень розвитку суспільства та умови його існування. Це стосується і витоків українського самоврядування, яке відображає Історичний екскурс засвідчує місцеве самоврядування існує з найдавніших часів і має деякі демократичні традиції. За часів Київської Русі та і в епоху середньовіччя тобто після закінчення монголо-татарської навали місцеве самоврядування набуло значення громадського і базувалося як на звичайному праві, так і запровадженню Київськими князями писаних законів. Все це пізніше відображалось на утвердженні, уже під час входження

українських земель до складу Великого князівства Литовського на формування виробничих громад (купців, ремісників, тощо) або на територіальній основі (сільських, міських та регіональних комун, громад у вигляді впровадження Магдебурзького права. В часи існування Української козацької держави управлінські засади обумовлювалися військово-адміністративним самоврядуванням і полково-сотенний устроєм. Але заключення у 1654 році договору між Україною і Московською імперією розпочався послідовний процес ліквідації тогочасного існуючого українського місцевого самоврядування, створення нових самоврядованих установ за російським зразком. Безперечно представники титульної нації (тобто українці), а також представники різних етноспільнот виступали проти запровадження в Україні регіонального самоврядування на загально імперській засадах. Але це вже була інша історія, та інші її виконавці.

Що стосується управлінських задач на території Криму та західноукраїнських землях то процеси які там відбувалися мали свою власну і драматичну історію. Це все свідчить про те, що наша країна довгі сторіччя не мала власної державності, а на її теренах використовувалися різні моделі організації самоуправління місцевих громад.

Тільки після ухвалення 24 серпня 1991 року Верховною Радою України Постанови та Акту проголошення незалежності України, в якому констатувалася те, що виходячи із смертельної небезпеки, яка нависла над Україною та у зв'язку з державним переворотом в СРСР 19 серпня 1991 року, було відмічене наступне:

продовжуючи тисячолітню традицію державного творення в Україні та керуючись правом на самовизначення, передбаченого Статутом ООН та іншими міжнародними правовими документами, а також, здійснюючи Декларацію про державний суверенітет України Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки, урочисто проголошує незалежність України та створення самостійної Української держави – України.

Територія України є неподільною і недоторканною виключено, віднині на території України мають чинність Конституція України і закони України.

Це акт набув чинності з моменту його схвалення.

Після ухвали Акту про незалежність для України відкрився в справжній перспективі для відновлення місцевого самоврядування відповідно до принципів Європейської Хартії місцевого самоврядування та Конституції України. У 2014 році склалися необхідні умови для здійснення децентралізації влади та розроблення нової концепції місцевого самоврядування.

Вже зроблена чимало але практика функціонування місцевих органів влади, що пов'язана з виконанням багатьох елементів державного управління на муніципальному рівні, свідчить про незавершений характер інституціоналізації місцевих органів влади як форми самоорганізації громадян для вирішення питань місцевого значення в чистій формі. Залишається ключовою проблемою для забезпечення інтересів територіальних громад дублювання компетенцій органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади. Існування двох центрів влади виробляє ситуацію, коли місцеві органи влади несуть повну відповідальність за рахунок всіх сфер діяльності спільнот, але не мають достатніх механізмів впливу на ситуацію. Складовою зазначеної проблеми виступає і декларативність місцевого самоврядування на рівні областей і районів, де місцеві державні адміністрації володіють більшість у важелів впливу. Без кардинального перегляду функції місцевих державних адміністрацій можливості розвитку місцевого самоврядування будуть залишатися обмеженими.

Головним результатом вирішення окреслених проблем повинна стати побудова децентралізованої моделі організації влади, яка була спроможна в умовах ринкової економіки результативно та ефективно впливати на процеси соціально-економічного і культурного розвитку територій, забезпечувала б якісний рівень надання управлінських послуг населенню на рівні європейських стандартів, була здатна до самовдосконалення і саморегуляції.

Таким чином аналіз теоретичних аспектів впливу децентралізації на розвиток державних і територіальних спільнот дає підстави сформулювати наступні висновки.

Механізм децентралізації державного управління складна та багатогранна концепція, що являє собою в найбільш загальному вигляді передачу повноважень (влади) відповідальності та ресурсів від національного (державного) рівня до субнаціонального (регіонального, місцевого) рівня, що представлений відповідальними обраними органами влади, або до територіальних органів (представництв) центральних органів виконавчої влади, або приватному сектору.

У даному дослідженні децентралізацію, як і розвиток місцевого самоврядування розглянуто з точки зору різних її типів: адміністративного, політичного, фінансового та ринкового, які можуть набувати різноманітних форм. Зроблено висновки, що жоден із розглянутих типів не може домінувати над іншими; вони тільки можуть запроваджуватися окремо один від одного або поєднуватися; децентралізація може проходити швидше, гальмуватися чи навіть мати зворотній характер (рецентралізація) в окремі періоди, залежно від наявних економічних та соціальних проблем у державі. Складність адаптації міжнародного досвіду децентралізації для України зумовлюється її унікальними економічними, соціальними, політичними, культурними, історичними та ментальними особливостями, так як умовами розвитку та співпраці з кожною окремою державою. У цьому контексті важливим є дослідження та наукове обґрунтування послідовності впровадження всіх типів децентралізації з урахуванням їх взаємного впливу та зумовленості.

Як механізм організації публічного управління, відносний баланс і взаємодіє яких утворюють економічний та соціальний потенціал кожної території в певний історичний період, завжди виступають держава і громада. Зміни в хиткому балансі відносин між громадою і державою відбуваються постійно і впливають на визначення довго і середньотривалої перспективи розвитку територій різних розмірів від населеного пункту до всієї країни. За

даних обставин має бути дотриманий певним баланс між централізацією та децентралізацією повноважень і ресурсів, використанням у різні періоди розвитку типів і форм децентралізації для формування економічних, правових, соціальних умов розвитку як держави, так і територіальних громад. Свого часу у центральній владі не було волі, рішучості і готовності поділитись повноваженнями та ресурсами. На даний момент можна лише з жалем говорити, що така реформа не відбулась.

Механізми децентралізації і дерегуляції прибирають штучні перешкоди для бізнесу і підприємницької діяльності - зайві дозволи, інстанції, надмірний контроль. Так країна почне оживати.

Реформа, яка передбачає передачу в місцеві бюджети частки загальнонаціональних податків, створює економічну зацікавленість громад в розвитку нових виробництв, підприємств бізнесу тощо. Окрім того, активізують свої спроможності та зацікавленості громади які є головні рушачем на територіальному рівні. Вони стануть підтримкою тих змін, над проведенням яких працює уряд. Тому без реформи місцевого самоврядування всі інші реформи приречені на невдачу бо так вже було в попередні роки.

Пострадянські (країни Балтії) і постсоціалістичні країни (Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина, Румунія, Болгарія, Хорватія, Словенія, Боснія і Герцеговина, Північна Македонія, Албанія) які провели реформу значно раніше, сьогодні випереджають Україну не тільки в економічному, а й соціальному розвитку. Завдяки механізмам реформування публічного управління вони визначили те, що є найбільш цінним капіталом будь-якої держави, інтереси людей, а корупцію прибрали як головну перешкоду на шляху добробуту та успіху.

Те, що пропонує реформа децентралізації, відповідає сучасним проблемам громадян України. Повноцінне місцеве самоврядування є складовою перспективного розвитку держави. Вона надасть можливості кожній людині знайти своє місце і впливати на цю перспективу через активну участь в розвитку громади, в тому числі й економічну. Насамперед - це поверне

громадянам відчуття спроможності само реалізуватися в своїй країні та власні гідності. Важливим є те, що реформа місцевого самоврядування повинна йти в узгодженні з реформою на регіональному рівні. Адже ініціатива знизу повинна бути завжди узгоджена збалансована і послідовна.

Автор роботи розділу сподівається, на те що проаналізовані свідчення, як і сформульовані висновки та пропозиції викликають певну увагу, особливо серед небайдужих громадян, які не тільки вболівають за успіхи української держави, а й будуть демонструвати нові результативні ініціативи

АНОТАЦІЯ

В магістерській роботі враховані здобутки вітчизняних зарубіжних дослідників щодо дослідження витоків формування на українських землях народовладдя. Особливу увагу зосередження на внесок князів Київської Русі щодо зародження і зміцнення самоврядних структуру у вигляді Вічей, охарактеризований зміст впровадження Ярославом Мудрим положень «Руської правди», а також Магдебурзького права та Литовських статутів, які оприлюднювалися українською мовою важливе місце висвітлення ролі самоврядувального козацтва в розвиток українського народовладдя.

Після трьох розділів в Польщі (1772 р., 1793р. і 1795р.) українські землі потрапили в залежність до Австро-Угорської та Російської імперії, а також інших чужоземних володарів. В роботі відображено не дивлячись на утиски, переслідування і навіть виселення кримських татар та інших етносів, зберіглися національні управлінські і традиції та примножувалося українське народовладдя.

Вагоме місце у магістерській роботі відводиться сьогоденному розвитку українського народовладдя та доцільності сьогоденного вивчення і творчого імплементації зарубіжних управлінських моделей. Безперечно в даному відношенні провідне місце займає досвід здійснення децентралізації політичної влади та необхідність осучаснене запровадження нової концепції

місцевого самоврядування. Саме ці стали справжнім брендом сучасного розвитку України тому значна частина змісту роботи присвячена аналізуванню суті такого брендування, яке сприятиме розвитку на місцях управлінської інфраструктури з метою надання більш якісного адміністративного публічного соціально-економічного та іншого виду послуг для всіх членів ОТГ.

Ключові слова: витоки та етапи українського народовладдя, зарубіжні досвід, децентралізація політичної влади, нова концепція місцевого самоврядування.

SUMMARY

The master's thesis takes into account the achievements of domestic foreign researchers in studying the origins of the formation of democracy in the Ukrainian lands. Particular attention is paid to the contribution of the princes of Kievan Rus to the emergence and strengthening of self-governing structures in the form of Councils, described the content of Yaroslav the Wise's implementation of democracy.

After three partitions in Poland (1772, 1793 and 1795), Ukrainian lands became dependent on the Austro-Hungarian and Russian empires, as well as other foreign rulers. Despite the oppression, persecution and even eviction of Crimean Tatars and other ethnic groups, the work reflects the preservation of national governance and traditions, and the multiplication of Ukrainian democracy.

An important place in the master's thesis is given to the current development of Ukrainian democracy and the feasibility of today's study and creative implementation of foreign management models. Undoubtedly, in this respect the leading place is occupied by the experience of decentralization of political power and the need for modernized introduction of a new concept of local self-government. These have become a real brand of modern development of Ukraine, so much of the content is devoted to analyzing the essence of such branding, which will promote the development of local management infrastructure to provide better administrative public socio-economic and other services for all OTG members.

Key words: origins and stages of Ukrainian democracy, foreign experience, decentralization of political power, new concept of local self-government.